

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ภาษามลายูถิ่นปัตตานีเป็นภาษาถิ่น (regional dialect) ของภาษามาลายู ซึ่งเป็นภาษาหนึ่งในตระกูลออสโตรเนเซียนสาขาตะวันตก (west-austronesian) ภาษามลายูถิ่นปัตตานีประกอบด้วยภาษามลายูถิ่นที่ใช้พูดกันในแถบสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ภาษามลายูของสามจังหวัดนี้กล่าวได้ว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกัน และเป็นภาษากลุ่มเดียวกัน¹ จากการที่ชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณสามจังหวัดนี้มักจะโยกย้ายและเดินทางไปมาหาสู่กันเสมอทำให้มีการใช้ภาษาร่วมกัน

ลักษณะการสร้างคำที่สำคัญของภาษามาลายูคือการใช้หน่วยคำเติม (affixation) ซึ่งอับดุลลาห์ ฮัสसान (1974) ได้ศึกษาเรื่องนี้ไว้โดยละเอียด นอกจากการใช้หน่วยคำเติมในการสร้างคำแล้ว ฮัสसानยังได้กล่าวถึง

¹ อมร ทวีศักดิ์, ภาษามลายูถิ่นในประเทศไทย (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล , 2530) หน้า 3

การสร้างคำโดยการประสมไว้ว่า คำประสมที่เขাপบนั้นมี 2 แบบ คือ
คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ (endocentric compounds) เช่น

abu	rokok	'ขี้บุหรี่'
'ขี้เถ้า (N)'	'บุหรี่ (N)'	
Head	Modifier	

และคำประสมแบบไว้ศูนย์ (exocentric compounds) เช่น

berat	tulang	'ขี้เกียจ'
'หนัก (V)'	'กระดูก (N)'	

สำหรับการสร้างคำในภาษามลายูถิ่น อาณัติ วงศ์โกสิตกุล ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง Word Classes in Pattani Malay (1985) กล่าวว่าไว้ว่า การสร้างคำในภาษานี้มีวิธีการสร้างคำที่สำคัญ 2 วิธี คือ การใช้หน่วยคำเติม (affixation) และการซ้ำคำ (reduplication)

นอกจากนี้ในการพูดถึงหมวดคำที่เป็นคำนาม อาณัติได้พูดถึง การประสมคำและกล่าวว่าคำประสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานีมีอยู่ 4 แบบ

ก) คำนาม + คำนาม

rumoh	batu	"ตึก"
N	N	

"บ้าน" "หิน"

ข) คำนาม + อกรรมกริยา

kapa	tixube	"เครื่องบิน"
N	Vin ²	

"เรือ" "บิน"

²Vin ย่อมาจาก intransitive verb (อกรรมกริยา)

ค) คำนาม + สกรรมกริยา

keto	tolo?	"รถเข็น"
N	Vtr ³	
"รถ"	"ผลัก;ดัน"	

ง) คำนาม + คำคุณศัพท์

bawe	puteh	"กระเทียม"
N	Adj	
"หัวหอม"	"สีขาว"	

จากการเปรียบเทียบการศึกษารากษามลาญถิ่นของอาณัติ (อาณัติวงศ์โกสิตกุล, 1985) กับการศึกษารากษามาเลย์ของฮาสาณ (Abdullah, Hassan 1974) ผู้วิจัยพบว่าการใช้หน่วยคำเติมในภาษามลาญถิ่นปัตตานีมีใช้น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับภาษามาเลย์ สำหรับคำประสมภาษามลาญถิ่นที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นในชั้นเริ่มต้นมีลักษณะคล้ายกับภาษามาเลย์ เมื่อเปรียบเทียบผู้วิจัยสรุปได้ว่ามีลักษณะที่น่าสนใจ 2 ประการคือ

1) เหมือนกัน กล่าวคือเป็นคำคำเดียวกันกับภาษามาเลย์โดยมีความแตกต่างกันในเรื่องเสียง

2) ใช้คำต่างกัน ผู้วิจัยยังสังเกตได้ว่ามี 2 ลักษณะคือ

ก. เป็นคำประสมที่ภาษามลาญถิ่นยืมจากภาษาไทย

โดยการแปล เช่น

	ปัตตานี	มาเลย์
kipalo	lutu?	lutut "knee"
N	N	
"หัว"	"เข่า"	

³Vtr ย่อมาจาก Transitive Verb (สกรรมกริยา)

tumi?	kaki	tumit	"heel"
N	N		
"สัน"	"เท้า; ต้น"		

จะเห็นได้ว่าในคำ "หัวเข่า" และ "สันเท้า" นั้นภาษามาลายูไม่ได้ใช้คำประสม ในขณะที่ภาษามลายูถิ่นปัตตานีใช้คำประสมที่เป็นคำยืมภาษาไทยโดยการแปลจากภาษาไทย

ข. เป็นคำประสมที่ภาษามลายูถิ่นสร้างใหม่ คำประเภทนี้ไม่พบในภาษามาลายู ภาษามาลายูจะใช้คำที่ต่างออกไป ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นคำในภาษามลายูถิ่นปัตตานีเอง

ปัตตานี		มาเลย์
tiliq	butiq "โรคหน้าหนาว"	-
"หู"	"ตั้งท้อง"	
ttiyw?	hagi? "ขี้เต่า"	-
"รักแร้"	"ไหม้"	

จากลักษณะคำประสมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภาษามลายูถิ่นปัตตานีมีโครงสร้างคำประสมที่มีลักษณะที่น่าสนใจ และเนื่องจากยังไม่มีผู้ใดศึกษาเรื่องนี้โดยละเอียด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้เพราะมีความเห็นว่าจะทำให้เห็นลักษณะของคำประสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานีในแง่มุมใหม่ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลจากภาษาไทย

สมมติฐานการวิจัย

คำประสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานีได้รับอิทธิพลจากภาษาไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การสร้างคำประสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานีว่า คำประสมที่พบมีโครงสร้างอย่างไร และประกอบด้วยส่วนประกอบอะไรบ้าง
2. เพื่อแบ่งประเภทของคำประสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานีตามที่มาของคำ

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาการสร้างคำประสมในภาษามลายูถิ่นที่ใช้พูดกันในจังหวัดปัตตานี เขตอำเภอเมืองเท่านั้น
2. คำที่นำมาศึกษาเป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและอาชีพของชาวบ้านและจะต้องเป็นสิ่งที่ชาวบ้านคุ้นเคยเท่านั้น
3. คำประสมในภาษามาเลเซียที่นำมาศึกษาเป็นคำประสมจากพจนานุกรม Kamus Lengkap เท่านั้น

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

จะดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้คือ

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคำประสม
2. เก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้
 - 2.1 เก็บข้อมูลคำประสมจากเอกสาร ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากเอกสารดังต่อไปนี้
 - ก. พจนานุกรมภาษามลายูถิ่นปัตตานี - ภาษาไทยของ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี

ข. ปทานุกรมไทย - มาเลย์ ของวิทยาลัยครูยะลา

ค. คู่มือสนทนาภาษามลายูถิ่นด้วยตนเองของไพฑูรย์

มาศมินทร์ไชยนรา

ง. ปทานุกรมหัตถ์พุดและสนทนาภาษาไทย-มลายูด้วยตนเอง

ของبابู มินซาร์

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำจากเอกสารได้ทั้งหมดประมาณ 620 คำ ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้กรอกข้อมูลลงในบัตรคำบัตรละ 1 คำ และนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ เพื่อเตรียมไปเก็บข้อมูลภาคสนามต่อไป ผู้วิจัยคาดว่า การจัดคำเป็นหมวดหมู่จะช่วยให้การเก็บข้อมูลเร็วขึ้น เนื่องจากผู้บอกภาษาไม่สับสน นอกจากนี้ผู้วิจัยอาจจะได้คำประสมเพิ่มขึ้นอีกนอกเหนือไปจากรายการคำที่ผู้วิจัยเตรียมไป ผู้วิจัยได้แบ่งคำออกเป็น 17 หมวดดังนี้

หมวดที่ 1	พืช ผัก ผลไม้	หมวดที่ 5	สัตว์
หมวดที่ 2	คน - อาชีพ	หมวดที่ 6	อาหาร - ยา
หมวดที่ 3	เครื่องประดับ - เสื้อผ้า	หมวดที่ 7	โรคภัยต่าง ๆ
หมวดที่ 4	ธรรมชาติ - สิ่งก่อสร้าง	หมวดที่ 8	คำเรียกญาติ
หมวดที่ 9	ยานพาหนะ-อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	หมวดที่ 14	อุปกรณ์ใช้ประกอบอาชีพ-ความเชื่อ
หมวดที่ 10	ของใช้ต่าง ๆ	หมวดที่ 15	เครื่องเขียน
หมวดที่ 11	กริยาอาการต่าง ๆ	หมวดที่ 16	เวลา
หมวดที่ 12	อวัยวะ	หมวดที่ 17	เบ็ดเตล็ด
หมวดที่ 13	ของเล่น		

2.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

เนื่องจากถึงแม้ว่าอมร (อมร, 2530) ได้กล่าวว่าภาษามลายูถิ่นต่างๆมีลักษณะคล้ายคลึงกันแต่เป็นการคล้ายคลึงกันเฉพาะเสียงผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลภาคสนามเนื่องจากผู้วิจัยต้องการจะตรวจสอบว่าคำใหม่ที่เกิดขึ้นมีการใช้คำเหมือน

หรือแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่อย่างไร และเพื่อจะศึกษาว่ามีค่าใหม่เพิ่มขึ้นหรือไม่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.2.1 คัดเลือกสถานที่ในการเก็บข้อมูล โดยใช้วิธี สุ่มตัวอย่าง (simple random sampling) ในการเลือกสถานที่ในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีการกระจายที่ดี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ จับสลากรายชื่อตำบลออกมา 6 ตำบล ในเขตอำเภอเมืองทั้งหมด⁴ สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลในเขตอำเภอเมือง เนื่องจากจังหวัดปัตตานีเป็นศูนย์รวมศาสนาอิสลามชาวไทยมุสลิมศึกษาศาสนาโดยผ่านภาษามลายู หรือมาเลย์ และชาวไทยมุสลิมเดินทางไปมาหาสู่กันเสมอ จึงทำให้มีความเกี่ยวข้องกับภาษามลายูอยู่ตลอดเวลา (อุทัย, 2521) และเพื่อความปลอดภัยของผู้วิจัยเองเนื่องจากสังคมมุสลิมเป็นสังคมที่ปิด คือพวกเขา มักจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและมีความผูกพันเหนียวแน่น และไม่ยอมรับบุคคลแปลกหน้าโดยเฉพาะบุคคลที่ต่างศาสนา แต่สังคมเมืองเป็นสังคมที่ค่อนข้างเปิดกว้างกว่าสังคมในท้องถิ่นอื่นๆ

ผู้วิจัยจับสลากเลือกตำบลที่จะเข้าไปเก็บข้อมูล ก่อนการจับสลากผู้วิจัยได้ตัดบ้านสะบารัง ตำบลอาเนาะรู อำเภอเมืองออก เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในถิ่นนี้ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนและชาวไทยพุทธซึ่งใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร เมื่อผู้วิจัยจับสลากเลือกตำบลได้แล้ว ผู้วิจัยต้องคัดเลือกบ้านที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการจับสลากซึ่งได้รายชื่อบ้านที่จะเข้าไปเก็บข้อมูล 6 บ้านดังนี้

1. บ้านกรือเซะ ตำบลตันหยงลูโล๊ะ
2. บ้านตาลูโปีะ ตำบลตาลูโปีะ
3. บ้านจะบังติกอ ตำบลจะบังติกอ
4. บ้านสะนิง ตำบลบาราเฮาะ

⁴ ข้อมูลจากสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จังหวัดปัตตานี

5. บ้านรูสะมิแล ตำบลรูสะมิแล

6. บ้านปยุต ตำบลปยุต

เมื่อผู้วิจัยได้สถานที่ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลแล้ว ขึ้นต่อมาก็คือ

2.2.2 กำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกผู้บอกภาษา

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ผู้บอกภาษา จำนวน 6 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติไว้ดังนี้คือ

ก. ภูมิลำเนาและการโยกย้าย ผู้บอกภาษาทั้ง 6 คนจะต้องเกิดเติบโตและตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดปัตตานี และไม่เคยโยกย้ายไปอยู่ที่อื่นนอกจากภายในเขตจังหวัดปัตตานีเท่านั้น ผู้บอกภาษาจะต้องใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน

ข. อายุ ผู้บอกภาษาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้มีอายุระหว่าง 35-60 ปีผู้วิจัยคัดเลือกผู้บอกภาษาที่มีอายุในช่วงดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าผู้ที่อยู่ในวัยนี้มีความคล่องแคล่วว่องไวในการตอบคำถามต่างๆ ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาในการเก็บข้อมูล ผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อยเกินไปไม่เหมาะสมสำหรับการศึกษาเพราะอยู่ในวัยที่จะรับวัฒนธรรมต่างถิ่น และอาจได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาก

ค. การศึกษา ผู้บอกภาษาจะต้องได้รับการศึกษาไม่เกินกว่าการศึกษาภาคบังคับเพราะผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงย่อมมีโอกาที่จะได้รับอิทธิพลภาษาไทยมาก

ง. ครอบครัวและชุมชน บุคคลในครอบครัว และในชุมชนที่ผู้บอกภาษาอาศัยจะต้องใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน

เมื่อผู้วิจัยได้รายชื่อบ้านและตำบลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะเลือกผู้บอกภาษาบ้านละ 1 คนโดยใช้วิธีดังนี้ คือ ไปหาผู้ใหญ่บ้านของแต่ละบ้านเพื่อให้ผู้ใหญ่บ้านแนะนำผู้บอกภาษาที่คุณสมบัติตรงตามที่ผู้วิจัยกล่าวไว้ข้างต้น เมื่อผู้ใหญ่บ้านบอกรายชื่อและที่อยู่ ผู้วิจัยจะเดินทางเข้าไปพบผู้บอกภาษาเพื่อสอบถามประวัติว่ามีคุณสมบัติตรงกับที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่ หากผู้บอกภาษาคนนั้นมีคุณสมบัติตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการ ผู้วิจัยก็จะนัดวันมาสัมภาษณ์

2.2.3 การเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ เมื่อผู้วิจัย ได้ผู้บอกภาษาและสถานที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยก็นำบัตรคำทั้ง 17 หมวดหมู่ ไปสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาโดยใช้คำถามดังนี้

ʔanəʔ sikoləh sinɨŋ paŋe dɔʔ/kidɔʔ
(คำที่เตรียมไป) ที่นี้ เรียก ไหม

ซึ่งถ้าหากผู้บอกภาษารู้จัก เขาจะพูดซ้ำเพื่อให้ผู้วิจัยอัดเสียง แต่ถ้าหากผู้บอกภาษา ไม่รู้จัก เขาจะบอกว่า tɔʔ tahu sinɨŋ paŋe -----

ไม่ รู้ ที่นี้ เรียก

แล้วผู้วิจัยก็จะอัดเสียงไว้

ผู้วิจัยใช้เวลาสัมภาษณ์บ้านละ 2 วัน

2.2.4 ข้อมูลที่ได้มาถอดเทปนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาศึกษา ส่วนประกอบโครงสร้าง และแบ่งประเภทของคำประสมตามที่มาของคำ

2.3 สรุปผลการวิจัย ให้ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ให้ความรู้เกี่ยวกับภาษามลายูถิ่นปัตตานี
2. ทราบลักษณะและวิธีการประสมคำของภาษาที่อยู่ในตระกูล ออสโตรเนเซียนสาขาตะวันตก
3. เป็นประโยชน์ในการสอนภาษาไทยให้กับผู้ที่พูดภาษามลายูถิ่น และภาษามลายูถิ่นให้กับคนไทย

ความหมายของคำศัพท์เฉพาะ

1. หน่วยสร้าง (construction) คือ โครงสร้างซึ่งประกอบด้วย ส่วนประกอบตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไป ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้หน่วยสร้างจะประกอบด้วย ส่วนประกอบที่เป็นคำตั้งแต่สองคำขึ้นไป

2. หน่วยสร้างเข้าสู่ศูนย์กลาง (subordinative endocentric construction) คือ โครงสร้างซึ่งประกอบด้วยคำที่เป็นส่วนประกอบตั้งแต่สองคำขึ้นไป โดยส่วนประกอบจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ส่วนประกอบส่วนหนึ่งสามารถแทนที่หน่วยสร้างทั้งหมดได้

3. หน่วยสร้างไว้ศูนย์กลาง (exocentric construction) คือ โครงสร้างซึ่งประกอบด้วยคำที่เป็นส่วนประกอบตั้งแต่สองคำขึ้นไป โดยส่วนประกอบจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ไม่มีส่วนประกอบใดสามารถแทนที่หน่วยสร้างทั้งหมดได้

4. คำ (word) คือ หน่วยที่เล็กที่สุดที่มีความหมายซึ่งสามารถปรากฏลำพังได้

5. คำประสมเข้าสู่ศูนย์กลางร่วม (coordinative endocentric compound) คือ คำประสมที่มีส่วนประกอบตั้งแต่สองคำขึ้นไป โดยส่วนประกอบจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ส่วนประกอบทั้งสอง ไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งสามารถเกิดแทนที่หน่วยสร้างทั้งหน่วยสร้างได้

6. คำประสมเข้าสู่ศูนย์กลาง (subordinative endocentric compound) คือ คำประสมที่มีส่วนประกอบตั้งแต่สองคำขึ้นไป โดยส่วนประกอบจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ส่วนประกอบส่วนหนึ่งสามารถเกิดแทนที่หน่วยสร้างได้

7. คำประสมไร้ศูนย์(exocentric compound)คือ คำประสมที่มี ส่วนประกอบตั้งแต่สองคำขึ้นไป โดยส่วนประกอบจะมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ไม่มีส่วนประกอบใดสามารถเกิดแทนที่หน่วยสร้างได้

8. โครงสร้างปกติ(syntactic construction)คือ โครงสร้าง คำประสมที่การเรียงลำดับของส่วนประกอบเหมือนกับโครงสร้างนามวลี, คุณศัพท์วลี, กริยาวลี และบุพบทวลีของภาษา

9. โครงสร้างไม่ปกติ(asyntactic construction)คือ โครงสร้าง คำประสมที่มีการเรียงลำดับของส่วนประกอบคำประสมซึ่งมีลักษณะแตกต่างไป จากการเรียงลำดับคำในโครงสร้างนามวลี, คุณศัพท์วลีและกริยาวลีของภาษา

10. การยืมแบบแปล(loan translation)คือ การแปลคำที่ยืมจาก ภาษาอื่นชนิดคำต่อคำ โดยปกติคำที่ยืมมานั้นจะมีความหมายแทนสิ่งของ หรือ ความคิดใหม่ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่คนในชาตินั้นเคยนึกคิดมาก่อน

11. คำร่วมเชื้อสาย(cognate)คือ คำที่พบในหลายๆ ภาษาซึ่งเป็น ภาษาตระกูลเดียวกัน คำเหล่านั้นจะมีความคล้ายคลึงกันในลักษณะที่ความหมายของ คำจะเหมือนหรือคล้ายกัน และเสียงจะเป็นปฏิภาคกัน(sound correspondence) ถ้าเสียงของคำต่างกันก็จะสามารถอธิบายได้

สัญลักษณ์ภาษาที่ใช้

การถอดเสียงเป็นตัวอักษร(transcription)ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มี 2 ลักษณะคือ ใช้สัญลักษณ์(phonetic symbols)สำหรับแทนหน่วยเสียงใน ภาษามลายูถิ่นปัตตานี ดูได้จากภาคผนวกข. หน้า ส่วนภาษามาเลย์ใช้ระบบ

การเขียนแบบโรมัน(romanization)ตามปกติ ดังนี้

ตัวโรมัน	แทนหน่วยเสียง	ตัวโรมัน	แทนหน่วยเสียง
p	/p/	r	/r/
t	/t/	l	/l/
k	/k/	y	/y/
b	/b/	w	/w/
d	/d/	a	/a/
g	/g/	e	/e,ɛ/
m	/m/	o	/o/
n	/n/	u	/u/
ng	/ŋ/		
c	/tɕ/		
j	/dʒ/		
s	/s/		
h	/h/		

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย